

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В. Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
Кафедра англійської філології

КУРСОВА РОБОТА
КОНЦЕПТ CULTURE/КУЛЬТУРА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ
ДИСКУРСІ

Виконавець:

Студентка VI курсу, групи АМПЗ-61

Видря Єлизавета Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи:

Шевченко Ірина Семенівна,

докт. філол. наук, професор кафедри англійської
філології Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Підсумкова оцінка:

за національною шкалою:

кількість балів: _____

Підпис керівника

Курсову роботу захищено на засіданні Екзаменаційної комісії
Протокол № _____ від « _____ » _____ 2024 р.

Голова Екзаменаційної комісії

(підпис)

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В КОГНІТИВНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ	6
1.1. Концепт як мінімальна одиниця картини світу	6
1.2. Культурний концепт: структура і принципи аналізу	9
1.3. Лексико-семантичне поле як система і структура	13
1.4. Висновки до розділу 1	17
РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ “КУЛЬТУРА” В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ	19
2.1. Семантичний склад компонентів поля “Культура”	19
2.2. Мікрополе “Традиції”	21
2.3. Мікрополе “Мистецтво”	24
2.4. Мікрополе “Спадщина”	29
2.5. Висновки до розділу 2	32
РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЬ КОНЦЕПТУ CULTURE/КУЛЬТУРА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ	35
3.1. Поняттєвий складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА	35
3.2. Ціннісний складник CULTURE/КУЛЬТУРА	40
3.3. Образний складник CULTURE/КУЛЬТУРА	42
3.4. Висновки до розділу 3	45
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49
СПИСОК СЛОВНИКІВ ТА ДОВІДНИКІВ	54
ABSTRACT	55

ВСТУП

Концепт CULTURE/КУЛЬТУРА є однією з основних категорій у сучасній лінгвістиці та культурології, яка відображає складні соціальні, національні та світоглядні реалії. В умовах глобалізації медійні платформи відіграють ключову роль у формуванні суспільної думки, тому цей концепт набуває особливого значення, оскільки його трактування може суттєво змінюватися в залежності від контексту.

Англомовний медійний дискурс, з його різноманітним джерелом, стилів і аудиторій, є ідеальним полем для вивчення та дослідження культурного концепту, оскільки він відображає вплив різних культурних, політичних і соціальних чинників. Дослідження має на меті аналіз використання концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англомовних медіа, виявлення його мовних і контекстуальних особливостей, а також ролі, яку він відіграє у відображенні та трансляції культурних цінностей і ідентичностей.

З огляду на актуальність проблеми міжкультурної комунікації та зростаючу роль медіа в сучасному світі, дослідження цього концепту допоможе краще зрозуміти, як культура представлена та інтерпретується в англомовному медійному просторі.

Актуальність вивчення концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англомовному медійному дискурсі обумовлена процесами взаємодії культур та їх відображенням у медіа, а також бажанням дослідити локальний культурний досвід різних національностей. Медіа ресурси відіграють важливу роль у формуванні та репрезентації культурних уявлень, виступаючи не лише каналом передачі інформації, але й інструментом для формування культурної норми і ідентичності, що є особливо важливим для розуміння в епоху глобалізації. Аналіз концепту культури представлений в англомовних медіа, дозволяє зрозуміти механізми побудови культурної ідентичності, обміну цінностями та формування громадської

думки, що робить це дослідження актуальним для сучасної лінгвістики та культурології.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що концепт CULTURE/КУЛЬТУРА в англomовному медійному дискурсі є поліфункціональним і багат шаровим, так як його інтерпретація варіюється в залежності від культурного, соціального та політичного контексту.

Метою цієї роботи є дослідження особливостей використання та інтерпретації концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англomовному медійному дискурсі, а також виявлення його ролі в міжкультурній комунікації та формуванні світогляду носіїв мови. Для досягнення цієї мети були поставлені наступні завдання: проаналізувати теоретичні основи вивчення концептів у лінгвістиці, проаналізувати лексико-семантичне поле “Культура”, описати особливості медійного дискурсу як середовища для відображення культурних явищ, провести аналіз концепту CULTURE/КУЛЬТУРА на основі вибірки англomовних медійних текстів, виявити контекстуальні та мовні особливості використання концепту в різних медійних контекстах, а також оцінити вплив концепту на формування культурних і соціальних уявлень у суспільстві.

Об’єктом дослідження є англomовний медійний дискурс, а предметом – концепт CULTURE/КУЛЬТУРА та особливості його функціонування в цьому дискурсі. Для виконання поставлених завдань використовуються такі методи дослідження: контент-аналіз для кількісного та якісного аналізу медійних текстів, метод дискурс-аналізу для вивчення мовних засобів і стратегій представлення концепту CULTURE/КУЛЬТУРА, метод контекстуального аналізу для виявлення залежності інтерпретацій концепту від соціокультурних та політичних чинників, а також порівняльний аналіз для зіставлення вживання концепту в різних контекстах.

Ступінь дослідження концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англomовному медійному дискурсі ґрунтується на попередніх напрацюваннях у галузі когнітивної лінгвістики, дискурс-аналізу та медіалінгвістики. Дослідження

концептів як структур мислення, що відображають ключові ідеї та цінності суспільства, активно вивчаються як вітчизняними, так і закордонними науковцями. Проте в рамках конкретного вивчення концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в медійному дискурсі, особливо англомовному, це питання залишається недостатньо дослідженим, що визначає наукову потребу в проведенні ретельного дослідження.

Матеріалом дослідження є текстові дані, зібрані з англомовних медіа, зокрема новинних статей, аналітичних оглядів та інших медійних жанрів. Вибірка складається з матеріалів, опублікованих в основному англомовному медіаресурсі The Guardian.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному підході до аналізу концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англомовному медійному дискурсі з акцентом на міжкультурну комунікацію та роль медіа в формуванні культурних ідентичностей. У рамках дослідження було здійснено порівняння використання концепту в різних жанрах медіа, а також виявлено специфічні мовні засоби, за допомогою яких цей концепт представлений у медійному просторі.

Практичне значення даного дослідження полягає в можливості використання його результатів у розвитку дослідження культурологічних та лінгвістичних дисциплін, пов'язаних із дискурс-аналізом та медіа комунікацією. Результати роботи можуть бути застосовані для подальшого аналізу інших концептів у медійному дискурсі, а також для розробки освітніх програм, спрямованих на підготовку фахівців у галузі журналістики, комунікацій та перекладу.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ В КОГНІТИВНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1. Концепт як мінімальна одиниця картини світу

У 90-х роках ХХ століття термін «концепт» утвердився в науковому обігу, поряд із термінами «лінгвокультурема», «логоепістема», «міфологема» та іншими. Він став найбільш життєздатним і часто використовується як синонім «архетипу», «прототипу», «стереотипу» та «гештальту». Ці термінологічні розбіжності свідчать про складність природи концепту, його структури та функцій. Попри різні трактування, єдиний підхід до вивчення концепту ще не сформувався, що залишає актуальними питання структури концепту та його співвідношення зі значенням мовного знака [43].

У сучасній лінгвістиці виділяють три основні підходи до розуміння концепту. Перший розглядає концепт як зміст поняття, де мова виступає допоміжним засобом, а акцент робиться на культурологічному аспекті. Другий підхід фокусується на семантиці мовного знака як основі формування концепту. Третій підхід трактує концепт як результат взаємодії значення слова з досвідом людини, поєднуючи мовні та культурні аспекти [33]. Всі ці підходи підтверджують зв'язок між мовою та культурою, з акцентом на різному баченні ролі мови [14].

Концепт будучи складною когнітивною одиницею потребує цілісного дослідження та детального розгляду з різних перспектив, аналізу лінгвістичних, когнітивних та культурних аспектів, що допомагає виявити його структуру, змістові компоненти, а також способи прояву та функціонування в різних контекстах і культурних середовищах, адже концепт — передусім, ментальна одиниця й елемент свідомості, що виступає посередником між реальним світом і мовою. Він охоплює і культурну інформацію, у якій вона фільтрується, переробляється й систематизується [10]. Він не лише асоціюється з конкретним словом чи терміном, а й охоплює всі елементи знання, досвіду, емоцій та оцінок,

пов'язаних із цим об'єктом чи явищем. Концепти формуються на основі індивідуального та колективного досвіду, культурних контекстів та соціальних норм, і, отже, є відображенням культурної специфіки суспільства [17; 34]. Концепт як ментальне утворення у свідомості людини є вихід на концептосферу соціуму, тобто в кінцевому результаті на культуру, а концепт як одиниця культури є фіксація колективного досвіду, який стає надбанням кожної людини [5]. З цього можна зробити висновок, що концепт слугує не лише індивідуальною ментальною структурою, але й зв'язковою ланкою між особистим сприйняттям і культурним досвідом соціуму, формуючи спільне розуміння та зберігаючи колективні знання, які стають частиною внутрішнього світу кожної людини.

При цьому центром концепту завжди є цінність, оскільки концепт слугує інструментом для дослідження культури, а в основі культури лежить саме ціннісний принцип [9]. Таким чином вибудовується зв'язок між мовою і культурою, де концепти виступають як посередники, що відображають і зберігають основні культурні цінності, передаючи їх від покоління до покоління та формуючи спільне світобачення соціуму.

Назвати що-небудь концептом означає реконструювати його внутрішній зміст у межах ментальної діяльності мовної спільноти загалом та її репрезентантів зокрема [10]. Досліджуючи різні концепти, такі як «мова», «доброта», «розум», «любов» та інші, науковці прагнуть відтворити сутність, притаманну лексичним одиницям, що їх виражають. Ці зусилля значною мірою орієнтовані на лінгвістику, адже базуються на фактичних мовних даних і різних стилях мовлення, а не лише на філософських міркуваннях.

Наприклад, концепт CULTURE/КУЛЬТУРА може включати в себе різноманітні елементи: мистецтво, традиції, звичаї, соціальні практики, мову та цінності. Цей концепт може мати різні значення в залежності від культурного контексту, в якому він вживається, і таким чином, відображає багатшарову природу людського сприйняття світу. При цьому подібні поняття інтерпретуються по-різному в роботах культурологів, філософів та літературознавців, з подальшим

формуванням в кожній із цих наукових сфер унікального бачення того чи іншого концепту.

Також одна з ключових ролей концепту як явища полягає у формуванні картини світу, яка за Є.В.Бондаренко [1], є унікальною для кожної людини та суспільства. Він допомагає структурувати інформацію, класифікувати досвід і формувати значення, які впливають на наше сприйняття реальності. Концепти у вербальній формі є "ключовими словами" даної мови і культури [9]. Коли ми говоримо або думаємо про світ, ми використовуємо концепти як своєрідні "фільтри", через які відбувається наше сприйняття та інтерпретація навколишнього середовища.

Як приклад можна розглянути концепт CULTURE/КУЛЬТУРА, який в англomовному дискурсі впливає на наше розуміння соціальних явищ, формування культурних ідентичностей та процеси міжкультурної комунікації. Коли медіа представляють концепт культури, вони формують уявлення про цінності, традиції та звички певних народів, які можуть бути сприйняті по-різному залежно від контексту та культурного фону аудиторії [31].

Крім того, концепти можуть мати емоційний та оціночний аспект, що впливає на ставлення до певних явищ. Наприклад, позитивні чи негативні асоціації з концептом культури можуть формувати певні стереотипи або уявлення, які, в свою чергу, впливають на соціальну поведінку, політичні рішення та культурний обмін [13].

Отже, концепти є не лише інструментами для організації нашого знання про світ, але й активними учасниками у формуванні нашого сприйняття, ставлення та взаємодії з оточуючою реальністю. Вони стають містками між індивідуальним і колективним досвідом, допомагаючи нам орієнтуватися у складному світі соціальних і культурних взаємодій.

1.2. Культурний концепт: структура і принципи аналізу

Концепт – це цілісна ментальна одиниця, утворена тісним переплетенням елементів, що отримують різне теоретичне обґрунтування [8].

Культурний концепт є ключовим поняттям у когнітивній лінгвістиці та культурології, яке досліджує, як елементи культури відображаються в мові та свідомості носіїв цієї культури. Концепт має складну структуру, яка складається із смислового ядра, яке містить основний зміст ідеї[11; 41]; образного компоненту, що включає метафори, символи та інші образи; оцінного компоненту, який виражає ставлення до концепту в різних культурних контекстах; асоціативного компоненту із додатковими значеннями та конотаціями; і ціннісний компонент, що передає цінності та ідеали культури, як-от свобода, патріотизм або краса [36].

На думку Н. Г. Єсипенко, культурний концепт, який відображає специфіку менталітету етносу, служить дзеркалом культурного розвитку нації. Він виражається за допомогою мовних засобів конкретної мови та має складну змістову організацію і структуру [4].

Дискусія про поняття культури підкреслює відмінність між культурою і соціальною поведінкою. Антропологи спочатку розглядали культуру як унікальну для людей властивість, що передається через навчання та соціальне успадкування. Однак такі вчені, як Кробер і Клакхон, стверджували, що культура - це абстрактний конструкт, система значень, яка впливає на людську поведінку, але не є самою поведінкою. Ця перспектива відокремлює культуру як нефізичну сутність, що керує поведінкою, підкреслюючи її абстрактну природу над діями, які можна спостерігати [47].

Аналіз концептів у межах когнітивно-лінгвістичного підходу зосереджений на їхній ролі у структуризації мислення, сприйнятті та категоризації. Концепт розглядається як одиниця мислення та мови, що формує ментальні моделі та категорії світу, через які людина пізнає дійсність. Цей підхід акцентує на тому, як

метафори, метонімії та інші когнітивні механізми допомагають структурувати досвід та роблять поняття універсальними й культурно специфічними водночас.

Етнолінгвістичний підхід, натомість, досліджує зв'язок між мовою і культурою, зосереджуючись на тому, як концепти відображають національну ідентичність. Цей підхід дозволяє виявити, як різні культури виражають власні цінності, традиції й вірування через мовні засоби.

Семіотичний підхід акцентує увагу на символіці та знаках, які передають значення концепту. Через знакові системи, образи, метафори, та інші семіотичні елементи можна розкрити глибинний зміст концепту й зрозуміти, як він закріплений у культурній свідомості.

Порівняльний підхід спрямований на виявлення подібностей і відмінностей між культурними концептами різних народів. Це важливо для міжкультурних досліджень, адже дозволяє визначити як унікальні, так і спільні риси культурного світогляду.

Інтеграційний підхід поєднує елементи різних дисциплін, таких як когнітивна лінгвістика, психологія та соціологія, створюючи комплексний погляд на концепт. Це дозволяє врахувати різні аспекти значення концепту і зробити висновки про його культурне та соціальне значення, що є важливим для цілісного розуміння культурного феномена [43].

Застосування цих підходів у комплексі сприяє більш глибокому розумінню культурних концептів та їхнього значення в межах лінгвокультурного простору, підкреслюючи їхню важливість для відображення як окремих елементів, так і загальної картини культури [44].

Концепти відрізняються за своєю складністю та рівнем структурування, що дозволяє досліджувати їх багатогранність. Однорівневі концепти, властиві дитячому мисленню, складаються з одного базового чуттєвого шару. Багаторівневі концепти включають кілька шарів, кожен з яких відображає різний рівень абстракції та формується на основі попереднього. Сегментні концепти являють собою більш складну структуру, де базовий шар оточений кількома

рівноправними сегментами. Це дозволяє розглядати концепт, за О.Морозовою [41], не лише як когнітивне утворення, а як результат культурного досвіду, що накопичувався впродовж епох. Активні та пасивні шари концепту забезпечують його динамічну структуру, де активний шар найбільш відомий усім носіям культури, тоді як пасивні шари додають глибину розуміння через уявлення та знання, актуальні для окремих соціальних груп. Внутрішня форма концепту має приховану, фундаментальну природу, яка зрозуміла переважно спеціалістам і забезпечує концептуальну стабільність та зв'язок між культурним змістом і мовним вираженням [14].

Завдяки своєму багатшаровому характеру, культурний концепт, за І.Шевченко [22], є потужним інструментом у дослідженнях міжкультурної комунікації, лінгвокультурології та етнолінгвістики. При виділенні концептів, пов'язаних з певною культурою, неможливо обійти увагою їхню близькість до поняття культурного концепту. Як зазначає Н. Г. Єсипенко, культурний концепт, що відображає специфіку менталітету етносу, віддзеркалює культурний розвиток нації; він формується через мовні засоби конкретної мови та має складну структуру і змістову організацію [4]. Дослідження культурних концептів сприяє глибшому розумінню національної ментальності, соціальних цінностей та світогляду, а також допомагає пояснити культурні відмінності. В українській когнітивній лінгвістиці це поняття активно використовується для вивчення національної ідентичності та традиційних уявлень, розкриваючи особливості сприйняття світу українським народом.

Аналіз культурного концепту зазвичай відбувається через декілька етапів, де першим кроком є чітке визначення концепту та його змісту в контексті конкретної культури. Потім досліджується, як цей концепт відображається в мовних, літературних та культурних артефактах. Важливо враховувати соціокультурні, історичні та психологічні фактори, що впливають на його сприйняття. Порівняльний аналіз дозволяє зіставити концепт з аналогічними в інших культурах, виявляючи специфіку та універсальність. Використання

міждисциплінарного підходу, залучаючи лінгвістику, культурологію та соціологію, допомагає глибше зрозуміти значення концепту.

Аналіз культурного концепту в когнітивній лінгвістиці формується через дослідження лексико-семантичних полів, метафоричних та когнітивних моделей, а також врахування культурно обумовлених знань поза мовою. Ключовими аспектами є зв'язок між мовою і культурою, дослідження того, як лінгвістичні категорії, такі як граматика і слова, відображають культурні цінності. Це дає змогу виявити, як культура впливає на мову і як мова проектує ідентичність та цінності в медійному дискурсі різних спільнот.

Прикладом культурного концепту є концепт СВОБОДИ, ГОСТИННОСТІ, СІМ'Ї, ЧЕСТІ тощо. За думкою деяких вітчизняних дослідників, в українському контексті яскравим концептом є концепт СВОБОДИ, який відображує глибоке відчуття етносу та посідає особливе місце в концептосфері різних народів. Концепт СВОБОДИ у різних культурах і мовах набуває особливих значень, відтінків і символічних проявів, відображаючи світогляд та цінності нації. Основне смислове ядро цього концепту — це відсутність обмежень, можливість діяти за власною волею та приймати незалежні рішення, адже свобода означає право вибору й самовизначення.

Образний компонент цього концепту часто втілюється в символах, таких як птах або сонце, що уособлюють політ, світло та відкритий простір. В українській культурі свобода також асоціюється із широкими степами, які символізують безмежність і волю. Ставлення до свободи в різних культурах може варіюватися. Для українців вона має особливе значення й високу цінність, часто пов'язану з гідністю, правом на вибір та національною незалежністю.

СВОБОДА асоціюється з поняттями права людини, незалежності, демократії, самовизначення та боротьби. СВОБОДА охоплює різні аспекти: відсутність політичного та економічного тиску, незалежність від арешту, можливість діяти на власний розсуд та легкість у повсякденному житті. У творах сучасних українських авторів концепт свободи проявляється різними способами, оскільки це питання

завжди займало важливе місце в українській літературі. Отже, концепт СВОБОДИ часто зустрічається в текстах і має значний концептуальний потенціал для подальшого аналізу. У літературі й фольклорі України цей концепт переплітається з поняттями "воля" і "незалежність," які мають глибокий зв'язок із національною культурою та історією. Наприклад, у творчості Тараса Шевченка часто порушується тема свободи та волі, що асоціюється не лише з особистим правом на вибір, а й із національним ідеалом, до якого прагне український народ. Ціннісний компонент концепту підкреслює, що свобода для багатьох народів, зокрема й українців, є фундаментальною цінністю та символом права на самовизначення.

Таким чином, аналіз культурного концепту є багатограним і розкриває культурні особливості, історичний досвід та цінності суспільства; є важливим для формування національної свідомості та уявлення про світ.

1.3. Лексико-семантичне поле як система і структура

Ієрархічна структура лексичної системи мови виявляється в різних типах зовнішніх зв'язків між словами, таких як синонімічні, антонімічні, тематичні та словотворчі. Ці зв'язки детально відображені в наявних словниках, проте семантичне поле, яке об'єднує лексичні одиниці, залишалося недослідженим у лексикографії до останнього часу. Термін «поле» переважно використовується в фізиці, але також має значення в психології, біології та соціології. У сучасній лінгвістиці існує безліч теоретичних концепцій та методологічних підходів до вивчення полів [2].

Термін «семантичне поле» був вперше запропонований Г. Ібсеном у 1924 році в його праці "Der Alte Orient und die Indogermanen", де він описується як сукупність слів, які мають спільне значення. Водночас, відомі зарубіжні вчені, такі як Й. Трір, В. Гумбольдт та Г. Остгоф, віддавали перевагу терміну «система». У лінгвістичному середовищі існують два основних підходи до семантичного поля: один розглядає його як екстралінгвістичне або психологічне явище, а інший

вважає його чисто мовним явищем, що підлягає вивченню лише на основі лінгвістичних даних. Семантичне поле має спільні, інтегральні або семантичні ознаки, які об'єднують усі його одиниці, і зазвичай ці ознаки виражаються лексемами з узагальненим значенням, а також відображають певні відмінності між одиницями поля [3].

Кожному поняттєвого полю відповідає відповідне лексичне поле, яке складається з набору окремих слів. Лексичні поля включають всі слова з відповідними значеннями, визначаючи таким чином свої межі. Проте, приналежність слів до конкретного поняттєвого поля формує склад лексичного поля, яке існує як окрема одиниця, розташована між системою мови і окремими словами. Згідно з Й. Тріра, слова не є самостійними носіями значення; їх значення виявляється через подібність до інших слів в межах цього поля. Тому розуміння окремого слова можливе лише за умов усвідомлення цілого поля словесних знаків.

Семантичне поле визначається наявністю спільних, інтегральних або семантичних характеристик, які об'єднують усі його елементи. Ці характеристики зазвичай виявляються у формі лексем з узагальненим значенням та певними ознаками, що дозволяють відрізнити одиниці поля одна від одної. Проблема закономірностей семантичних зв'язків між мовними явищами розглядалася ще наприкінці XIX — на початку XX століття. Значні думки на цю тему висловив Р.Н. Мейєр, який виділив три типи семантичних полів: природні (наприклад, назви дерев, тварин, частин тіла, почуттів тощо); штучні (наприклад, назви військових чинів, складникових частин механізмів тощо); напівштучні (наприклад, терміни мисливців і рибалок, етичні поняття тощо). Попри різноманітність поглядів та спірні питання щодо лексико-семантичного поля, більшість дослідників виділяють кілька його основних ознак: лексико-семантичне поле складається з набору одиниць, об'єднаних семантичними зв'язками; у центрі лексико-семантичного поля лежить ядерний компонент, значення якого співвідносяться з усіма членами поля в різній мірі; лексико-семантичне поле має польову структуру, що включає

ядро та периферію: чим далі елементи від ядра, тим слабшим є зв'язок між ядерним компонентом і семантикою одиниць поля [39].

Таким чином, розуміння семантичного поля стає важливим для вивчення мови та її структури, адже воно дозволяє дослідникам виявляти глибші зв'язки між словами і концептами, які формують наше сприйняття світу. Аналізуючи лексичні поля, вчені можуть виявити, як культурні, соціальні та історичні фактори впливають на мовні значення. Це підходить для міжкультурних досліджень, де порівнюються подібності та відмінності в сприйнятті концептів різними народами, що в свою чергу сприяє кращому розумінню мовної ідентичності та культурного контексту.

З іншого боку групи слів, об'єднаних спільним значенням або тематикою можна вважати за лексичні поля. Лексичні поля є мовними одиницями, які відображають специфічні концепти або поняття, що дозволяє досліджувати взаємозв'язки між словами в семантичному просторі. Кожне таке поле визначається загальними та специфічними характеристиками, які відокремлюють його одиниці від інших полів. Завдяки цьому, лексичні поля допомагають розкрити структуру мови як системи, організованої навколо значень, що їх несуть слова [26].

Лексичні поля, як специфічні підрозділи семантичної системи, забезпечують чітке розмежування концептів і слів, що вводить нас у розгляд лексико-семантичних полів, які об'єднують слова з подібними значеннями та формують певні смислові структури, де і створюється межа у лексико-семантичному полі.

Лексико-семантичне поле в свою чергу — це система лексичних одиниць, об'єднаних загальним семантичним компонентом, тобто поняттям або значенням, що створює певну тематичну або смислову цілісність. Це поняття дозволяє розглядати мову як структуровану систему, де слова не є ізольованими, а пов'язані між собою на основі спільних семантичних елементів [12].

Лексико-семантичне поле характеризується кількома важливими властивостями, які визначають його системність і внутрішню організацію.

По-перше, лексико-семантичне поле має системну структуру, об'єднуючи всі свої одиниці спільною темою або концептом, як-от "емоції," "рослини," або "транспорт." Це поле формується завдяки спільному значенню, яке зв'язує всі слова в ньому, хоча кожне з них має власну семантичну специфіку. По-друге, лексико-семантичне поле зазвичай є ієрархічним: у його центрі знаходяться слова з базовим значенням (наприклад, "житло"), а на периферії – конкретні терміни, як-от "будинок," "квартира" або "хата."

Крім того, одиниці лексико-семантичного поля об'єднані парадигматичними зв'язками, що включають синонімію, антонімію, гіпонімію та гіперонімію. Це означає, що слова в полі можуть замінювати одне одного, бути супротивними за значенням або перебувати в ієрархічних відносинах (рід-вид). Слова всередині поля взаємодіють між собою, формуючи складну мережу семантичних зв'язків. Наприклад, у полі "емоції" слова "радість", "щастя", "задоволення" взаємопов'язані не тільки за значенням, а й емоційною тональністю, інтенсивністю та відтінками значень. Варто також зазначити, що кожна мова може мати власні лексико-семантичні поля, які є специфічними для її культури та відображають особливості мислення. Наприклад, в українській мові лексико-семантичне поле, пов'язане з поняттям "праця", може включати слова, які мають культурно-історичні конотації, відмінні від інших мов.

Для ілюстрації можна взяти лексико-семантичне поле "рослини". Це поле об'єднує слова, які описують різні види рослин, частини рослин, їхні властивості та місця зростання. У центрі поля розташоване поняття "рослина", а навколо нього знаходяться гіпоніми, такі як "дерево", "кущ", "трава", "квітка". Сюди ж входять назви частин рослини: "корінь", "стебло", "листя", "квітка", "плід"; типи рослин, як-от "квіткові", "хвойні", "трав'янисті", "лікарські"; і місця зростання: "ліс", "сад", "поле", "лука", "болото".

Отже, лексико-семантичне поле є системою, яка структурує й впорядковує значення слів у мові, допомагаючи зрозуміти зв'язки між лексичними одиницями та їхніми значеннями у контексті культури й світогляду.

1.4. Висновки до розділу 1

У сучасній лінгвістиці концепт виступає як базова когнітивна одиниця, що відображає знання про навколишній світ і виконує роль посередника між мовою, культурою та індивідуальним досвідом. Концепти є своєрідними квантами знань, які структуруються у свідомості за допомогою мовних знаків, і водночас відображають загальнонародний та особистий досвід людини. Культура є важливим елементом цього процесу, оскільки саме вона формує уявлення про світ, втілюючи їх у певних концептуальних моделях, що передаються через мову.

Концепт є невід'ємною частиною мовної системи, але водночас його значення виходить за межі мовного знака, оскільки він включає в себе культурні та психологічні аспекти. У процесі взаємодії з мовою концепт трансформується в елемент комунікації, завдяки якому знання та цінності передаються між поколіннями та суспільними групами.

Завдяки концептам, мова стає інструментом структурування культури, адже саме через концепти фіксуються основні культурні цінності та світоглядні категорії. У цьому контексті важливо підкреслити, що концепти мають не лише когнітивну, але й емоційну, аксіологічну (ціннісну) і комунікативну функції. Тому, аналіз концептуальних структур дозволяє глибше зрозуміти культуру певного соціуму, його ментальні моделі та стратегії взаємодії зі світом.

Ця багатогранність концептів робить їх ключовими елементами дослідження як мовної, так і культурної взаємодії, що дозволяє розуміти не тільки мовні особливості суспільства, але й те, як його культурні традиції та уявлення впливають на сприйняття світу і комунікацію.

У першому розділі було розглянуто теоретичні засади дослідження в когнітивній лінгвістиці, що сприяє кращому розумінню складності та багатогранності мови як системи, яка відображає світосприйняття людини. Було визначено концепт як базову одиницю мислення, що структурує знання про світ та забезпечує організацію інформації у свідомості. Концепти формують основу для формування культурних уявлень і є критично важливими для розуміння, як люди інтерпретують навколишню реальність.

Далі розглянуто культурні концепти як специфічні одиниці, що відображають культурні значення, символи та традиції. Аналіз культурних концептів виявив їхню структурну складність і важливість у формуванні культурної ідентичності. Принципи їхнього аналізу дозволяють глибше зрозуміти взаємозв'язок між мовою і культурою.

Крім того, висвітлено поняття лексико-семантичного поля, що включає групи слів, пов'язаних загальною тематикою чи значенням. Обговорення принципів організації таких полів вказало на їхню важливість у відображенні концептуальних та культурних аспектів мови. Отже, перший розділ підкреслює, що концепти, культурні концепти та лексико-семантичні поля є ключовими елементами, які формують наші уявлення про світ. Ці теоретичні засади створюють необхідну основу для подальшого дослідження семантичного складу лексико-семантичного поля «Культура» в англійській мові, що буде розглянуто в наступному розділі.

РОЗДІЛ 2. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ «КУЛЬТУРА» В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Семантичний склад компонентів поля «Культура»

Для обґрунтування визначення семантичного складу слід звернути увагу на поняття семантики та семантичного поля. Семантика — це розділ лінгвістики, що вивчає смислове значення мовних одиниць. У свою чергу, семантичне поле — це набір слів, об'єднаних спільною концептуальною, предметною або функціональною ознакою, що дозволяє ідентифікувати їхні спільні та відмінні риси [16]. Отже, семантичний склад — це сукупність лексичних одиниць, пов'язаних тематичною або концептуальною спільністю в межах певного семантичного поля. Однією з функцій семантичного складу є відображення систематизованої структури значень, що формує цілісну концептуальну область, у якій слова взаємодіють на основі спільних або подібних семантичних ознак. Семантичний склад дозволяє простежити зв'язки між різними лексемами та виявити, як вони спільно передають конкретні поняття або концепти, такі як «Культура», «Родина» чи «Природа», що є ключовими для розуміння цілісної мовної картини світу.

Семантичне поле «Культура» в англійській мові являє собою багатогранну і складну систему, що відображає різноманіття смислів, які поняття культури несе в собі. Відповідно до різних дефініцій, культура охоплює як матеріальні, так і нематеріальні аспекти суспільного та індивідуального життя, що сприяє формуванню колективної ідентичності. Семантичне поле культури об'єднує численні лексеми, які відображають різні сторони культурного досвіду. Зокрема, можна виділити кілька основних семантичних груп, що стосуються традицій, звичаїв, мистецтва та культурної спадщини. Кожна з цих груп відображає певні аспекти культурного простору, водночас зберігаючи зв'язок із загальним концептом культури. Взаємодія цих груп допомагає розкрити багатство англійського уявлення про культуру, відображаючи як специфічні, так і універсальні значення, властиві цьому концепту. Таким чином,

лексико-семантичне поле культури можна розглядати як інструмент, що надає змогу проаналізувати й зрозуміти культурні цінності, настанови та ідеали, які закріпилися в англomовному світі.

Аналіз лексико-семантичного поля «Культура» відображає складну і багатогранну структуру цього поняття, яке охоплює різні аспекти людської діяльності та суспільного життя. Лексико-семантичне поле «Культура» можна визначити як сукупність лексичних одиниць, об'єднаних інваріантним значенням, що відображає концептуальний складник культури в різних її проявах.

Концепт «Культура» складається з кількох мікрополів, кожне з яких акцентує на окремих аспектах цього феномену.

Ядром лексико-семантичного поля «культура» є лексема *culture* (іменник), яка інтегрує в собі декілька семантичних розширень, репрезентованих трьома основними мікрополями. Перше мікрополе, *heritage*, охоплює значення, пов'язані з історичною спадщиною, збереженням традицій, колективною пам'яттю та культурною спадковістю. Лексеми, як-от *heritage* і *tradition*, відображають процес передачі культурних цінностей від одного покоління до іншого. Друге мікрополе, *art*, зосереджене на творчих аспектах культури. Лексеми на кшталт *art*, *drama*, *music*, *literature* підкреслюють культурні продукти як результат творчої діяльності, слугуючи засобами комунікації та вираження естетичних ідеалів. Третє мікрополе, *social customs*, охоплює лексику, що стосується соціальних звичаїв, норм та обрядів. Лексеми, такі як *customs*, *rituals*, *celebrations*, *family*, відображають соціально значущі традиції та церемонії, формуючи культурну ідентичність і відмінності окремих спільнот.

Загалом, значення лексико-семантичних полів неможливо переоцінити, оскільки саме вони віддзеркалюють спосіб організації знань і мислення, оскільки наші уявлення про світ формуються через концепти, які утворюють цілісну систему в межах нашого ментального простору. Взаємозв'язки між концептами в лексико-семантичних полях відображають логіку та структуру нашого мислення, впливаючи на спосіб інтерпретації інформації, її класифікації та порівняння.

Таким чином, через дослідження цих полів ми можемо глибше зрозуміти, як окремі концепти з'єднуються в ментальні моделі, що допомагає вивчати культурні та когнітивні відмінності між мовами.

2.2. Мікрополе “Традиції”

Одним із важливих елементів концепту культури та лексико-семантичного поля "Культура" є мікрополе "Традиції", який охоплює лексичні одиниці, що пов'язані із соціальними практиками, звичаями та етичними нормами, які формують світогляд і поведінку людей у певній культурі. Це мікрополе включає в себе терміни, які відображають основи культурної ідентичності, характерні для конкретної спільноти.

Основним елементом цього мікрополя є традиції — слова, що відображають сталі практики та обряди, які передаються з покоління в покоління, такі як *свята* (holidays), *обряди* (rituals) та *звичаї* (customs). Ці терміни демонструють, як культури зберігають свої унікальні риси та ідентичність через звичаї і традиції.

Святкові традиції (holidays) у культурі англомовних країн, зокрема Великої Британії та США, відіграють ключову роль у збереженні історичних зв'язків та в акцентуванні важливості сімейних цінностей і колективного святкування. Багато з цих традицій, як-от на Різдво або на Великдень, мають глибоке історичне й релігійне коріння, але з часом вони еволюціонували у культурні події, що відображають основні суспільні цінності, такі як єдність та спільність. У зв'язку з цим, пропонується розглянути згадку Різдва в медіадискурсі з метою виявлення тенденцій ставлення до культури через призму традицій. Також необхідно проаналізувати культурне значення сучасного сприйняття традицій та звичаїв.

Спосіб святкування Різдва еволюціонував з плином часу, а певні традиції та звичаї змінювалися разом із суспільними змінами. Незважаючи на ці трансформації, основні цінності Різдва, такі як єдність сім'ї та дух спільноти, залишилися недоторканими. Хоча деякі зовнішні звичаї, як-от особливі прикраси,

страви чи ритуал дарування подарунків, пристосувалися до різних культурних та історичних контекстів, акцентування уваги на тому, щоб зібрати близьких людей і сприяти відчуттю єдності, залишається центральним у святі. Зрештою, ці зміни відображають більш широке національне ставлення, посилюючи неминучу важливість сімейних цінностей, що передаються з покоління в покоління, а також демонструючи, наскільки культурні традиції можуть бути гнучкими і стійкими.

Ритуали є ключовою ідеєю святкувань, оскільки вони несуть сакральне значення через традиції. Ритуали не лише виконують функцію структуризації святкових подій, але й сприяють зміцненню родинних зв'язків та спільної ідентичності. Через повторюваність цих дій, що передаються з покоління в покоління, ритуали створюють стабільність у житті родини, надаючи їй відчуття єдності та належності. Вони дозволяють членам родини переживати спільні моменти радості, відзначати важливі події та зберігати колективну пам'ять. Таким чином, ритуали стають не лише засобом вираження культурних цінностей, але й важливим складником емоційного благополуччя сім'ї.

Термін «сімейний ритуал» стосується колективних сімейних заходів, таких як спільні трапези, екскурсії на вихідних або сімейні зустрічі. Завдяки своєму особливому значенню та повторюваності сімейні ритуали слугують стабілізації сім'ї та сприяють формуванню спільної ідентичності її членів.

Це підкреслює важливість сімейних ритуалів у створенні стабільності та формуванні спільної ідентичності.

Різдво, як сімейне свято, може слугувати важливим елементом формування традицій, де спільні заходи, такі як сімейні обіди, акцентують увагу на значенні родини та підкреслюють релігійний контекст святкування.

На перший погляд, родинне святкування Різдва здається радше релігійною подією, аніж сімейною.

Сімейне святкування Різдва, яким ми знаємо його сьогодні, сформувалося в першій половині XIX століття. Це підкреслює зв'язок між еволюцією різдвяного

свята та становленням буржуазної сім'ї. У цю епоху буржуазія почала наголошувати на приватності сім'ї.

Отже, зміни в соціально-економічному контексті, зокрема виникнення буржуазної родини, суттєво вплинули на святкування Різдва. Це свідчить про динамічність традицій, які розвиваються залежно від історичних умов [25].

В сучасному медіадискурсі багато статей і репортажів висвітлюють традиції святкування Різдва, обряди та звичаї в різних культурах, а також їх еволюцію в сучасному світі. Часто обговорюється, як зміни в суспільстві впливають на ці традиції. Наприклад, в сучасному журналі The Guardians слово традиції вживається разом зі святами.

(1) *That's fascinating in its own right because it shows traditions have a momentum of their own: they can be so deeply embedded in people and their communities that they're followed without even being noticed* [27].

В даному контексті слово "традиції" підкреслює, що вони мають певну інерцію, тобто здатність продовжувати своє існування та впливати на поведінку людей навіть без усвідомлення цього. Це свідчить про те, що традиції формують основи соціальних зв'язків і культурних практик, які передаються з покоління в покоління.

Також в сучасних статтях порушується питання споживчого характеру, що є надзвичайно актуальним. У медіа детально аналізується комерційний аспект Різдва, зокрема, як реклама та маркетинг формують сприйняття свята. Розглядаються тенденції покупок, акції та розпродажі, а також проводиться критика споживчої культури.

(2) *Royal Mail has been accused of being "shortsighted" and risking a drop in the number of charity Christmas cards sent this year as it increases stamp prices for the fifth time in less than three years* [20].

У наведеному реченні слово "Різдво" стосується не лише святкової пори, а й традиції надсилання різдвяних листівок, зокрема благодійних.

Хоча як раніше зазначалося, традиції мають інерцію, вони не завжди є статичними, бо традиції можуть еволюціонувати, зберігаючи при цьому свою сутність.

Свята слугують своєрідною призмою, через яку виражаються цінності англomовних культур, пов'язуючи минуле з сьогоденням. Вивчаючи, як традиції підтримуються в ці святкові періоди, ми можемо краще зрозуміти центральну роль, яку відіграють звичаї у зміцненні родинних і суспільних зв'язків між поколіннями [29].

Таким чином, мікрополе "Традиції" має величезне значення для розуміння культурних особливостей конкретної спільноти. Воно відображає те, як люди втілюють у життя свої культурні уявлення через практики і цінності, що передаються від одного покоління до іншого. Аналіз цього мікрополя дозволяє виявити спільні елементи, які об'єднують людей, а також ті унікальні характеристики, які визначають їхню ідентичність. Таким чином, мікрополе "Традиції та цінності" є важливим компонентом у дослідженні лексико-семантичного поля "Культура", оскільки воно забезпечує глибше розуміння того, як культурні практики та соціальні цінності формують колективну свідомість та поведінку людей у різних контекстах.

2.3. Мікрополе "Мистецтво"

Мистецтво є невід'ємною частиною формування та сприйняття світу кожною людиною, адже воно впливає на наші емоції, уявлення та цінності.

Мистецтво і культура глибоко переплетені, причому мистецтво виступає як дзеркалом культурних цінностей, так і рушієм культурного розвитку. Воно відіграє вирішальну роль у формуванні колективної ідентичності, збереженні спадщини та сприянні культурному прогресу. Через мистецтво відбувається самовираження, трансформація та комунікація між культурами у часі та просторі, що робить мистецтво невід'ємним складником людської цивілізації.

Споживачами мистецтва стають навіть ті, хто не відчуває безпосереднього зв'язку з ним у традиційному розумінні, адже мистецтво пронизує численні аспекти сучасного життя: від архітектури та дизайну до кіно та музики. Ці елементи не лише формують наше бачення світу, але й надихають та сприяють естетичному задоволенню, навіть якщо ми цього не усвідомлюємо.

Розглядаючи "Мистецтво" як один із складників концепту "Культура", можна відзначити, що воно не лише відображає соціальні цінності та історичний контекст, а й служить потужним інструментом для формування колективної ідентичності. Мистецтво, у своїх різних формах, від живопису до театру, забезпечує простір для самовираження та обміну ідеями, що сприяє розвитку критичного мислення та емоційної чутливості. Таким чином, воно відіграє ключову роль у збагаченні культурного досвіду, а також у вихованні нових поколінь, формуючи їхнє сприйняття світу та місця в ньому.

Мікрополе "Мистецтво" охоплює різноманітні види та форми творчої діяльності, включаючи візуальні мистецтва, музику, театр, літературу та інші культурні практики. Воно відображає культурні цінності, історичний контекст, а також емоційний та естетичний досвід людей. Мистецтво є важливим засобом вираження особистості та колективної ідентичності, здатним відображати соціальні та політичні зміни, викликати емоції та сприяти роздумам. Як зазначає філософ Артур Данто, "мистецтво є дзеркалом, у якому ми можемо побачити самих себе та наші прагнення" [21].

Група мистецтво включає слова, що описують різні форми художнього вираження та естетичної діяльності, такі як art (мистецтво), music (музика), dance (танець), theatre (театр), literature (література), та painting (живопис). Ці слова охоплюють різні види мистецтва, що є носіями культурних традицій, цінностей і поглядів. Мистецтво є важливим компонентом культури, який дозволяє передавати ідеї, емоції, історії та моральні настанови.

(3) *Attempts to downgrade the importance of art in education are plain wrong.*

Creativity is transforming lives, and always will [24].

У наведеному реченні слово "мистецтво" охоплює широкий спектр творчого самовираження і слугує важливим елементом системи освіти.

Елементи мистецтва, як-от музика і література, не тільки відображають культурні та соціальні процеси, але й сприяють формуванню естетичних ідеалів.

(4) *Aestheticism spread with a speed of conspiratorial excitement that reminds one of the radical art movements of the 1960s* [37].

Крім того, мистецтво відіграє роль засобу комунікації між культурами, дозволяючи зрозуміти цінності, історію і світогляд іншої спільноти.

Основні категорії мистецтва включають візуальні мистецтва, такі як живопис, скульптура і фотографія, що використовують кольори, форми та текстури для створення враження. Сценічне мистецтво, яке охоплює театр, танець і оперу, об'єднує рух, звук і акторську майстерність.

Одночасно з цим мистецтво все ще позиціонується з чимось привілейованим, що робить його концептуально відокремленим від більшості населення.

(5) *Publicly funded art is still dominated by a privileged elite who fail to engage the majority of the population* [15].

Наприклад, в цьому контексті слово "мистецтво" має кілька відтінків та підтекстів, які висвітлюють питання доступності, репрезентації та динаміки влади в сфері художнього вираження.

Література, в свою чергу, складається з поезії, прози і драматургії, які передають ідеї та емоції через слова. У сучасному світі гостро постає питання оригінальності мистецтва, поряд із прагненням перевершити та звести нанівець спадщину попередніх епох, яке не оминуло літературний світ.

(6) *All literary works are made up of recycled bits and pieces of other works, so that, in the words of Harold Bloom, "the meaning of a poem is another poem."* [45].

Слово "поема" використовується в даному прикладі, щоб підкреслити концепцію взаємозалежності - ідею про те, що літературні твори взаємопов'язані і

впливають один на одного, але ця думка проектується на все мистецтво в цілому, оскільки література та поема є частинами мікрополя література. Тобто це поняття взаємозв'язку також можна застосувати до новітнього бачення мистецтва, де мистецькі твори часто надихаються роботами попередніх митців. Подібно до того, як література ґрунтується на попередніх творах, мистецтво розвивається через переосмислення, запозичення та трансформацію існуючих форм та ідей. Будь то живопис, скульптура чи цифрові медіа, мистецтво відображає постійний діалог з історією, культурою та іншими формами художнього вираження, ілюструючи, що жоден твір мистецтва не існує окремо, а є частиною більшого творчого циклу.

Музика, безсумнівно, належить до мистецтва, та більш поглиблено вказує вплив на культурне сприйняття світу, оскільки вона, як і інші види творчості, є продуктом людського генія та національної спадщини. І народна пісня, і складна електронна композиція свідчать про те, що музика, незалежно від її форми чи епохи, виконує одну з ключових функцій мистецтва — передає почуття, ідеї та досвід через звукові структури. Музика, як і живопис чи література, відображає естетичні та культурні уявлення свого часу і народу, але робить це через звук, який є універсальним і зрозумілим для всіх. Тобто, будучи концептуальною та слуховою формою мистецтва, музика не лише розкриває внутрішній світ творця, а й служить мостом між культурами, поколіннями та епохами, зберігаючи свій статус однієї з найважливіших форм людської творчості. Як художня форма, музика поєднує звуки, ритми і мелодії, викликаючи емоції у слухачів.

(7) Music can tell facts of our humanity that may seem imprecise, but are actually as precise as it's possible to be because they can only be what they are. This of course is old wisdom, but old never means it's less [19].

Слово "музика" подається як засіб вираження, здатний передати " факти нашої людської сутності". Це означає, що музика виходить за межі простого звучання, бо вона функціонує як глибока форма людського самовираження. Вона передає емоції, досвід та знання про людський стан, які може бути важко сформулювати за допомогою мови чи інших форм комунікації.

Виходячи з усього вищенаведеного аналіз мікрополя "Мистецтво" складається з різних елементів, котрі відповідають семантичному змісту даного мікрополя та співвідносяться до загального концепту культури. Мистецтво і культура нерозривно пов'язані між собою, оскільки мистецтво слугує як певним відображенням, так і внеском у ширшу культурну концепцію. Поняття культури охоплює вірування, звичаї, соціальні практики, цінності та знання, які поділяє група людей. Мистецтво в будь-яких його формах - візуальне мистецтво, музика, література, танець і перформанс - забезпечує матеріальне вираження цих культурних елементів, роблячи нематеріальні аспекти культури більш доступними і зрозумілими. Через мистецтво суспільства можуть зберігати свої історичні наративи, передавати свої ідеології та виражати свої колективні емоції та досвід. Таким чином, мистецтво функціонує не лише як естетичний досвід, а й як культурний артефакт, що дає уявлення про соціальний та історичний контекст, з якого воно виникло.

Наприклад, у візуальному мистецтві можна прослідкувати еволюцію стилів, таких як імпресіонізм, кубізм чи абстракціонізм, які відображають відповідні соціокультурні контексти.

Мистецтво кидає виклик умовностям, сприяє діалогу та заохочує до критичного мислення, що може призвести до культурної трансформації. Через мистецтво люди та суспільства досліджують нові перспективи, ставлять під сумнів усталені норми та протистоять соціальним і політичним проблемам. Ця активна взаємодія між мистецтвом і культурою допомагає підтримувати динаміку культурного життя, оскільки мистецтво розширює межі мислення і самовираження, спонукаючи суспільства розвиватися і адаптуватися до нових умов.

2.4. Мікрополе “Спадщина”

Мікрополе спадщина складається з лексем, що втілюють ідеї про культурну спадщину, історію, національну пам'ять і приналежність до конкретної культури. Такі слова як heritage (спадщина), legacy (спадок), history (історія), roots (коріння), identity (ідентичність) та інші лексеми передають сенс історичний сенс культури та її вплив на певний прошарок людей. Дане мікрополе відображає одну з функцій культурного збагачення народу - зв'язок з минулим, формування національної ідентичності, самоусвідомлення та можливості передавати її наступним поколінням. Тобто лексеми цього мікрополя спадщини підкреслюють важливість збереження та передачі культурних цінностей, традицій та історії для нащадків. Таким чином, спадщина відіграє одночасно роль як засобу зміцнення культурних зв'язків між членами спільноти, так і джерела індивідуальної ідентифікації. Завдяки цьому мікрополю в тому ж числі культура розглядається не лише як сукупність сучасних практик, а й як безперервний зв'язок з історичними подіями та здобутками.

Як вже було зазначено, лексико-семантичне поле «Культура» в англійській мові складається з багатьох лексем, кожна з яких відображає певний аспект поняття культури. Кожна семантична група вносить свій вклад у поняття культури, роблячи його комплексним і багатозначним концептом у свідомості носіїв англійської мови.

В медійному дискурсі спадщина виконує декілька важливих функцій. По-перше, вона є джерелом культурної ідентичності, адже люди, які мають глибоке розуміння своєї спадщини, зазвичай відчувають сильніший зв'язок зі своєю культурою. Якщо простежити зв'язок між мікрополем "Традиції" та мікрополем "Спадщина", стає очевидною їхня нерозривна взаємодія, адже традиції, такі як святкування національних свят або збереження мовних діалектів, відіграють ключову роль у підтримці та передачі культурної ідентичності. Аналогічний зв'язок можна простежити між іншими взаємопов'язаними

мікрополями, зокрема "Спадщина" та "Мистецтво". Наприклад, у наведеному нижче уривку з журналу *The Guardian* слово *heritage* використано в значенні історичної спадщини, яка виражається через архітектурні форми. Ця архітектурна спадщина, водночас, є проявом мистецтва, що підкреслює їхню взаємозалежність та спільну роль у збереженні культурної ідентичності.

(8)*The redbrick building was opened in 1904 and is Grade II listed, with English Heritage saying it is “thought to be the most complete example of this rare form of social provision to survive in England” [18].*

Хоча це може здатися парадоксальним, спадщина відіграє важливу роль у економічному розвитку. Зокрема, туризм, який нерозривно пов'язаний зі спадщиною, виступає потужним стимулом для економічного зростання багатьох країн. З лексичної точки зору, поняття спадщини часто асоціюється з залишками минулих епох, які зберігають культурну і матеріальну цінність для сучасного суспільства. Це не просто "залишок" минулого, але й активний носій історичної пам'яті, який дозволяє нам розуміти еволюцію суспільства та його традицій. Таке сприйняття спадщини підкреслює її важливість не лише як об'єкта збереження, але й як джерела натхнення для майбутніх поколінь, забезпечуючи тяглість культурної ідентичності в контексті сучасного розвитку.

Зв'язок між культурною спадщиною та туризмом часто виступає однією з ключових тем сучасного медіадискурсу, привертаючи увагу до питань зростаючого потоку туристів та його впливу на автентичність культури.

(9)*An activist group that for years has campaigned to preserve Venice's heritage, has been keeping track of the population level in the historic centre, displaying the dwindling figure on an electronic ticker in the window of Morelli chemists since 2008 [23].*

Цей уривок демонструє, що історичні пам'ятки, які в свою чергу є набутою спадщиною, є привабливими для туристів.

Аналогічно, зв'язок між економічною сферою та культурною спадщиною, наведений в уривку нижче, ілюструє сучасну тенденцію до надмірного

споживання та прагнення отримати комерційну вигоду з культурних ресурсів. Це підкреслює зростаючий інтерес до монетизації культури, що може спричинити як позитивні, так і негативні наслідки для збереження її автентичності.

(10) *English Heritage has accepted a £1.25m donation from Airbnb to support its bid to “boost heritage tourism”* [40].

Важливо зазначити, що спадщина відіграє ключову роль у сфері освіти та науки. Дослідження історії, культури та традицій сприяє глибшому розумінню молодим поколінням власного соціокультурного контексту та його значущості. Це, в свою чергу, формує основи для розвитку критичного мислення та свідомого підходу до актуальних суспільних викликів, забезпечуючи більш відповідальне ставлення до сучасних процесів і явищ.

З філологічної точки зору, в лексико-семантичному полі «Культура» мікрополе «Спадщина» взаємодіє з мікрополем «Освіта» через такі лексеми, як знання, історія, пам'ять. У цих значеннях спадщина передається через освітні процеси, де знання про історичні події, культурні традиції та колективну пам'ять стають предметом вивчення. Важливо зазначити, що процес передачі знань символічно функціонує як акт передачі нематеріальної спадщини, що сприяє збагаченню культури та її подальшому розвитку. Такі лексеми, як «безперервність» та «дослідження» також відображають взаємодію цих мікрополів, оскільки дослідницькі проекти та освітні програми передають знання про спадщину та сприяють критичному мисленню про минуле та культурну ідентичність.

(11) *Schools in England will be told to adopt a home town approach to learning how their localities fit into “our rich island story.”* [38].

Зв'язок між schools та localities в цьому реченні підкреслює роль освіти у формуванні почуття спадщини та ідентичності, пов'язаної з місцем проживання. Застосовуючи підхід «рідного міста», школи в Англії заохочують інтегрувати місцеву історію та культуру у свої навчальні програми, що дозволяє учням зрозуміти, як їхнє безпосереднє оточення робить внесок у ширший наратив про

спадщину нації. Цей метод не лише збагачує розуміння учнями їхніх власних громад, але й підкреслює важливість місцевої історії, традицій і культурних практик у формуванні колективної ідентичності країни. Інтеграція спадщини в освіту сприяє усвідомленню різноманітних впливів, які формували місцеву ідентичність протягом тривалого часу, дозволяючи учням оцінити значення своєї культурної спадщини в контексті національної історії. Таким чином, освіта слугує життєво важливим зв'язком між спадщиною і місцевістю, зміцнюючи культурну тяглість і сприяючи глибшому зв'язку з навколишнім середовищем, зрештою, виховуючи почуття гордості і відповідальності за збереження місцевої спадщини для майбутніх поколінь.

2.5. Висновки до розділу 2

Лексико-семантичне поле "Culture" виступає одним із основних концептів, які визначають життєвий досвід людини та її сприйняття світу. У процесі дослідження було виявлено, що це поле складається з різноманітних мікрополів, кожне з яких виконує важливу роль у соціальному контексті. Серед них особливо виразно виділяються мікрополя "Традиції", "Мистецтво" та "Спадщина". Ці мікрополі взаємодіють із лексемами, такими як *holidays*, *customs*, *education* та багатьма іншими, що підкреслює їхню значущість у формуванні культурної ідентичності та соціальних зв'язків.

Проведений аналіз лексико-семантичного поля "Культура" на основі статей популярного онлайн-видання *The Guardian* відкриває нові горизонти для розуміння складних взаємозв'язків між різними аспектами культурного життя. Це дослідження підкреслює, як медіа-ресурси, зокрема журналістські матеріали, впливають на формування суспільної думки та уявлень читачів у повсякденному житті, а також є повним їх відображенням. Статті, які аналізувалися, не лише відображають сучасні культурні тенденції через наведені лексеми, але й активують дискурс про важливість традицій, мистецтва, спадщини та інших

елементів культури. Завдяки цьому, медіа виступає як потужний інструмент у розповсюдженні загальних тез пов'язаних з культурним дискурсом.

Вивчення семантичної структури компонентів цього поля дозволило не лише виявити ключові концептуальні елементи, але й продемонструвати їх взаємозв'язок із культурними цінностями, традиціями та соціальними практиками. Цей аналіз підкреслює, як різноманітні аспекти культури переплітаються, формуючи цілісну картину культурного життя та ідентичності.

У ході дослідження мікрополя "Традиції" було встановлено його ключову роль у розумінні культурних особливостей окремих спільнот. Це мікрополе відображає способи, через які люди втілюють свої культурні уявлення у життя за допомогою практик і цінностей, що передаються між поколіннями. Аналіз мікрополя "Traditions" дозволяє виявити спільні риси, які об'єднують членів певних соціальних груп, а також виявити унікальні елементи, що формують їх культурну ідентичність.

У рамках дослідження традицій особлива увага була приділена таким лексемам мікрополя, як *rituals*, *customs*, *holidays* та *family*, оскільки ці елементи відіграють важливу роль у формуванні концепту традицій. Для аналізу цього аспекту в медіадискурсі були розглянуті матеріали, присвячені найзначнішому культурному святу — Різдву (Christmas), а саме традиціям святкування цього свята. В ході дослідження було встановлено, що в сучасному медіадискурсі Різдво, як частина культурного досвіду, охоплює значний обсяг традицій, поширених серед різних народів. Наприклад, надсилання різдвяних листівок слугує яскравим проявом соціальних зв'язків і підкріплення цінностей благодійності та спільноти. Однак сучасні зміни, зокрема економічні фактори, впливають на сприйняття цього свята, зміщуючи акцент на споживчі мотиви. Це створює ризики для збереження традицій, ставлячи під питання їхнє подальше існування у світлі комерціалізації.

У процесі дослідження мікрополя «Мистецтво» було проаналізовано лексеми, пов'язані з творчою діяльністю людини, такі як *theatre*, *music* та інші, що займають значне місце в сучасному англomовному медіадискурсі. Це мікрополе

відображає широкий спектр значень, пов'язаних із креативністю, естетичними переживаннями та творчістю, що підкреслює важливість мистецтва як засобу комунікації та самовираження у культурному контексті. Мистецтво виступає не лише інструментом передачі емоцій і цінностей, а й ключовим фактором у формуванні колективної свідомості та культурної ідентичності.

Останнє з обраних мікрополей лексико-семантичного поля «Культура» — мікрополе «Спадщина» — ілюструє складний взаємозв'язок між фундаментальними основами культурної спадщини та її впливом на сучасний медіадискурс. У сучасному світі спадщина часто сприймається в контексті національного добробуту та все більше інтегрується в комерційні практики. Це мікрополе охоплює лексеми, які передають ідеї збереження історичних цінностей, традицій та культурних пам'яток, підкреслюючи важливу роль спадщини у формуванні національної ідентичності та забезпеченні культурної тяглості.

В результаті аналізу лексико-семантичного поля «Культура» була виявлена взаємозалежність між мікрополлями завдяки суміжним лексемам, які здатні передавати семантичні значення деяких мікрополей, що демонструє тісний взаємозв'язок між різними аспектами культурного життя, відображаючи спільні риси таких концептів, як традиції, мистецтво та спадщина, що в свою чергу вказує на те, що культурні явища не існують ізольовано, а - навпаки - утворюють комплексну систему значень, де лексеми одного мікрополя можуть впливати на інші, фокусуючись на творенні багатовимірного розуміння культури в англійському дискурсі, та маючи прояв у сучасному медіапросторі.

РОЗДІЛ 3. МОДЕЛЬ КОНЦЕПТУ CULTURE/КУЛЬТУРА В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

3.1. Поняттєвий складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА

У когнітивному ракурсі ТРАДИЦІЇ, МИСТЕЦТВО, СПАДЩИНА – це сфери досвіду, в межах яких формується уявлення про КУЛЬТУРУ шляхом профілювання значень у межах певного досвіду. Концепт CULTURE профілюється у різноманітних доменах. Ми слідуємо за Langacker, який формулює домен як узгоджену область концептуалізації, в рамках якої можна характеризувати семантичні одиниці. Доменами є одиниці нижчого рівня схематичності – концепти або фрейми [32; 35; 42].

Структура культурного концепту, на думку дослідників, формується трьома ознаками, у підґрунті яких лежить поняттєва, образна та ціннісна інформація

Поняттєвий складник (або концептуальний компонент) — це сукупність ключових ідей, значень та уявлень, які визначають основу того чи іншого концепту. Він відображає сутність концепту, охоплюючи ті елементи і категорії, що визначають його загальне розуміння і застосування в мові та культурі. У випадку з лінгвістичними концептами, поняттєвий складник включає в себе базові семантичні ознаки та категорії, які є спільними для різних мовних та культурних одиниць, що позначають цей концепт [48].

Виходячи з тези про те, що поняттєвий компонент концепту CULTURE/КУЛЬТУРА детермінується культурним дискурсом, який відображає різноманітні соціальні, історичні та естетичні аспекти людського життя, у даній роботі було проаналізовано дефініції ключової лексеми-номену концепту culture та її основних синонімів в англійських словниках і енциклопедіях. Культура є одним із найбільш складних і багатогранних термінів, що охоплює широкий спектр людських діяльностей і виражень. У повсякденному розумінні культурою

вважають сукупність спільних практик, традицій і цінностей, які характеризують певну спільноту, включаючи мистецтво, звичаї, релігію та науку [6].

Культурні дослідження демонструють, що поняття culture (від латинського cultura, що означає "обробка" або "виховання") включає не лише елементи, пов'язані із задоволенням естетичних потреб, але й соціальні відносини, знання, вірування, закони, моральні норми та звичаї, які характеризують людські спільноти. Згідно з лексикографічними джерелами, лексема culture почала функціонувати в англійській мові з XIV століття.

Аналіз словникових статей виявив такі дефініції концепту CULTURE/КУЛЬТУРА, culture:

1. Соціальна практика – комплекс соціальних практик, звичаїв і традицій, які визначають спосіб життя спільноти; включає різні аспекти побуту, поведінки та соціальних зв'язків – *the sum of attitudes, customs, and beliefs that distinguishes one group of people from another.*
2. Мистецтво і творчість – сфера, що охоплює художні вираження, літературу, музику, образотворче мистецтво та інші творчі форми; служить засобом комунікації і вираження естетичних цінностей – *the arts and other manifestations of human intellectual achievement regarded collectively.*
3. Знання і освіта – система знань, яка передається від покоління до покоління; включає освітні інституції та навчальні програми, що формують культурний контекст спільноти – *the cultivation of the mind, faculties, and manners through education.*
4. Ідентичність і цінності – спільні цінності та уявлення, що формують колективну ідентичність групи; визначають культурні відмінності та специфіку – *the values, norms, and beliefs shared by a group of people.*
5. Релігійні та духовні практики – включає релігійні вірування, ритуали та обряди, що є невід'ємною частиною культурної ідентичності – *the beliefs and practices of a particular religious group.*

6. Інституції та соціальні структури – організації та структури, що підтримують і розвивають культуру, включаючи сім'ю, школи, культурні центри та медіа – *the institutions that transmit and uphold culture*.

Визначення поняттєво складника концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в сучасному дискурсі може варіюватися залежно від контексту. У Macmillan Dictionary [49] представлено кілька значень лексеми *culture*:

1. *the ideas, customs, and social behaviour of a particular people or society* (наприклад, "The culture of the society is shaped by its history and traditions");
2. *the attitudes and behaviour that are characteristic of a particular social group* (наприклад, "Office culture can greatly influence employee morale");
3. *the arts and other manifestations of human intellectual achievement regarded collectively* (наприклад, "The city's cultural scene includes theaters, galleries, and museums");
4. *the cultivation of bacteria or other microorganisms in a controlled environment* (наприклад, "The scientist prepared a culture for his experiments").

Аналіз дефініцій з The SAGE Dictionary of Cultural Studies [50] вказує на різні аспекти, які формують поняттєвий складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА:

1. Культура як сукупність соціальних практик: "Culture encompasses the ways in which individuals and groups express their beliefs, values, and identities through various forms of art, tradition, and social interaction";
2. Культура як система символів і значень: "Culture serves as a framework for understanding and interpreting the world around us, providing individuals with a shared language and set of meanings";
3. Культура як процес взаємодії та трансформації: "Culture is not static; it evolves as individuals and communities engage with each other and adapt to changing circumstances".

Таким чином, лексема *culture*, яка приналежить концепту CULTURE/КУЛЬТУРА, у своєму інтегративному значенні трактуватиметься як система соціальних відносин, що включає в себе традиції, звичаї, мистецтво,

релігію та інші елементи, які формують спільне життя суспільства. Це поняття є динамічним і охоплює всі аспекти людського життя.

Концепт CULTURE/КУЛЬТУРА може також бути вербалізований через терміни *cultural policy*, *cultural heritage*, які вказують на певні напрями і стратегії в культурній сфері. Ці терміни підкреслюють важливість культурних ініціатив та їх вплив на суспільство.

Зміст поняттєвого складника концепту CULTURE/КУЛЬТУРА виражається через лексичний знак *culture*, який є ім'ям концепту. Хоча ім'я концепту має широкий синонімічний ряд, до якого входять такі терміни, як *civilization*, *tradition*, *arts*, *heritage*, результати аналізу свідчать про їх відмінності та неможливість слугувати єдиним ім'ям концепту CULTURE/КУЛЬТУРА.

Розглядаючи синтагматичні зв'язки ядерних номінацій концепту CULTURE/КУЛЬТУРА, особливо поширеним є використання терміна *cultural* у сполученні з такими експресивно-оцінними прикметниками, як *rich*, *diverse*, *dynamic*, які розкривають образний складник концепту. У цьому контексті спостерігається тенденція до фразеологізації в таких виразах: *cultural identity*, *cultural heritage*, *cultural exchange*, що активізує різні ознаки концепту, такі як якість, різноманітність, ідентичність та динамічність.

Таким чином, поняттєвий складник CULTURE/КУЛЬТУРА формує складну і багатогранну концепцію, яка відображає різні аспекти людського життя, соціальних практик та цінностей. Цей аналіз демонструє, як культурні елементи переплітаються, формуючи цілісну картину культурного досвіду та ідентичності в рамках конкретної спільноти.

Синтагматичні зв'язки слова *culture* в значенні «питання та події в культурному житті» характеризуються сполучуваністю з такими топонімічними одиницями: *Italian culture*, *American culture*, *Eastern European culture*, які відображають особливості культурного життя цих регіонів.

Синтагматичні зв'язки одиниць, що репрезентують концепт CULTURE/КУЛЬТУРА, з дієсловами досить широкі. Унаслідок предикативного

розподілу цих номенів вони часто набувають рис термінології або фразеологізмів.: to promote culture, to preserve culture, to study culture, to influence culture, to shape culture тощо.

Аналіз парадигматичних зв'язків номену концепту передбачає аналіз його синонімічних зв'язків. Окрім згаданих вище одиниць, у контекстуальних проявах кожного значення ядерної номінації "культура" можна виявити численні синонімічні зближення: *civilization, tradition, arts, heritage, societal norms, cultural practices, lifestyle*, тощо.

Аналіз структурних дериваційних зв'язків іменника *culture* показує його значний потенціал у словотворенні, що проявляється в таких варіантах: *cultural (adj), cultured (adj), cultivation, culturology, subculture, counterculture, multicultural, intercultural, cross-cultural*.

Прикладами словоскладання можуть слугувати *culture-shock, high-culture, pop-culture, cultural-identity, cultural-diversity, cultural-heritage*, тощо.

Розширення лексико-семантичних зв'язків ілюструє вживання деривату *cultural*. Особливий інтерес становлять моделі поєднання цього прикметника з іменниками, які можна класифікувати за такими семантичними групами: 1) «Особа» – *cultural leader, cultural ambassador, cultural figure*; 2) «Діяльність» – *cultural exchange, cultural preservation, cultural representation, cultural event*.

Як і номінації *culture* та *cultural policy*, прикметник *cultural* сполучається з лексичними одиницями, що позначають явища з інших галузей, зокрема з економічної та соціально-наукової сфер, що змушує нас робити висновки про неперервний зв'язок культури та інших аспектів життя: *cultural economy, cultural impact, cultural policy*.

Згідно з загальновідомою теорією в когнітивній лінгвістиці, концепт репрезентується як структура, яка складається з ядра та периферії. Основу концепту складають лексичні значення слова (сміслова площина), а периферійна частина включає суб'єктивні враження, прагматичні елементи, конотації та асоціації, пов'язані з лексемою. Аналіз фактичного матеріалу показав, що в

свідомості носіїв поняття «культура» актуалізоване такими мовними одиницями, як *culture, cultural practices, cultural identity*, які утворюють ядро концепту CULTURE/КУЛЬТУРА. На периферії перебувають такі одиниці, як *art, tradition, heritage, values, society, diversity, cultural institutions* та багато інших, які конкретизують це поняття у свідомості та виражають його різноманітні аспекти.

3.2. Ціннісний складник CULTURE/КУЛЬТУРА

Ціннісний складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА охоплює ті елементи, які визначають значення культури в системі цінностей окремої людини або суспільства в цілому. Цей складник підкреслює, як культура впливає на формування цінностей, норм і переконань, а також відображає ставлення до культурних явищ, таких як мистецтво, спадщина, традиції, релігія та інші важливі аспекти, які становлять культурну ідентичність.

Значущим аспектом англomовної культури є цінність родини, яка підкреслює важливість близьких стосунків у житті. Ця цінність відображається в метафорі CULTURE IS FAMILY, що підтверджується висловленням: *"My family is everything to me."* Це свідчить про те, що сім'я займає центральне місце в культурному контексті.

Поряд з цінністю родини важливою є якість життя (*quality of life*), яка включає здоров'я, добробут і особистісний розвиток. Цю ідею відображає метафора CULTURE IS WELL-BEING: *"A happy life is a healthy life."* Вона свідчить про те, що здоров'я та добробут є основою культурної ідентичності англomовного населення.

Інновації також є важливою культурною цінністю в США та Британії, тобто відкритість до змін та нових ідей можна виразити через метафору CULTURE IS CHANGE, яка відображає прагнення до прогресу, що можна наглядно побачити у такій культурній установі як *"Change is the only constant!"*

На відміну від Британії, конкуренція вважається важливою частиною американської культури, що втілюється в ідеї CULTURE IS COMPETITION: *"In America, it's a race to the top!"* Це свідчить про те, що конкуренція є ключовим елементом успіху. А також серед матеріальних цінностей важливим аспектом є цінність успіху, яка стосується досягнень у кар'єрі та фінансового добробуту. *"Success is the American dream"* – це підкреслює, що успіх у бізнесі та кар'єрі є невід'ємною частиною американської культурної ідентичності.

Цінності британської культури формують унікальну культурну ідентичність, і деякі з них можна виділити наступним чином: по-перше, важливим аспектом є *традиції*.

Також британці надають значення зовнішньому вигляду і ввічливості, що транслюється через посил CULTURE IS POLITENESS. Слова на кшталт *"please"* і *"thank you"* є невід'ємною частиною щоденного спілкування і вважаються ознакою вихованості. Окрім цього, британці цінують інновації, хоча це може бути пов'язано з контекстом збереження традицій. Також на протиріч традиційному баченню, англійська культура шанує різноманіття – *"Diversity is our strength."*, адже це збагачує їх суспільство та сприяє розвитку культури.

Ключовими елементами ціннісного складника концепту CULTURE/КУЛЬТУРА є визнання, повага, збереження та передача культурних цінностей. Наприклад, цінність збереження культурної спадщини відображається в таких термінах, як *preservation*, *heritage* та *legacy*. Мистецькі цінності проявляються у словах *creativity*, *innovation* та *expression*, що підкреслюють значення індивідуального та колективного самовираження через мистецтво.

Прикладом ціннісного складника концепту CULTURE/КУЛЬТУРА може слугувати одна з національних цінностей – збереження культурної спадщини. У багатьох суспільствах збереження архітектурних пам'яток, мистецьких творів та народних звичаїв вважається важливим для підтримання національної ідентичності та передачі історичного досвіду наступним поколінням. Це знаходить відображення в термінах *heritage* (спадщина), *preservation* (збереження), *traditions*

(традиції) та *legacy* (спадок). Ці поняття відображають культурні цінності, які суспільство вважає важливими для збереження та підтримки.

В цьому випадку, слово *heritage* підкреслює історичну значущість об'єктів і звичаїв, які суспільство цінує і бажає передати далі. Це свідчить про те, що культура не лише зберігає, але й формує розуміння цінностей, які є фундаментальними для соціальної ідентичності та моральних принципів.

Таким чином, ціннісний складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА формує розуміння культури не лише як набору явищ і елементів, а й як системи цінностей, що впливають на людське мислення, світогляд та поведінку. Цей складник показує, як культурні елементи стають основою для особистої та суспільної самоідентифікації, підкреслюючи важливість збереження та передачі культурних цінностей у сучасному світі.

3.3. Образний складник CULTURE/КУЛЬТУРА

Образний складник концептуалізованого змісту CULTURE/КУЛЬТУРА відображає внутрішню форму слова, що є суттєвою ознакою, яка, згідно з О.О.Потебнею, найбільш рельєфно сприймається в момент його іменування [7]. Це формує найближче та дальнє значення слова, де перше – це "народне значення", тобто той змістовий мінімум, завдяки якому ми можемо зрозуміти інші значення, а друге – розвиток змістового мінімуму, "особистісне значення" [30].

Образний складник концепту охоплює комплекс уявлень, знань, асоціацій та ментальних образів, що виникають у свідомості індивіда у зв'язку з конкретним денотатом. Об'єкти реального світу, сприймані суб'єктом, формують у його свідомості специфічний ментальний образ відповідного референта. Ці образи можуть бути як конкретними, так і абстрактними, залежать від особистого досвіду, культурних і соціальних факторів. У процесі когнітивної обробки інформації індивід не лише ідентифікує об'єкт, але й наділяє його певним значенням та емоційним забарвленням, що робить образний складник важливим

аспектом концептуальної структури. Образи, що виникають у свідомості, відображають не тільки сприйняття реального об'єкта, але й культурно зумовлені уявлення та стереотипи, пов'язані з ним, формуючи таким чином глибинний рівень концептуального сприйняття.

Предметно-образний зміст концепту формується як узагальнений слід у пам'яті, що містить цілісне уявлення про об'єкт і пов'язаний із комплексом асоціацій та переживань, а також з деяким предметом, явищем чи подією. Стосовно конкретних предметів зазвичай кажуть про семантичні прототипи. Прототипні образи займають серединне положення між загальними поняттями та їх конкретними репрезентаціями. Для концепту CULTURE/КУЛЬТУРА предметно-образним вмістом є узагальнена ситуація, пов'язана з культурними явищами, традиціями та соціальними практиками.

Образна сторона концепту CULTURE/КУЛЬТУРА може бути представлена через ключові елементи, такі як традиції, мистецтво, мова, соціальні інститути та цінності. Наприклад, у значенні слова culture (культура) можна виділити асоціації з мистецтвом, обрядовістю, історією та соціальними звичаями. Згідно з етимологічними дослідженнями, латинське слово "*cultura*" походить від "*culturare*" (обробляти, виховувати), що свідчить про зв'язок культури з розвитком і вихованням.

Образний складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА охоплює знання та досвід, пов'язані з культурними практиками, які формують ідентичність спільноти. Наприклад, асоціації, що виникають при згадуванні про культуру, можуть включати образи свят, традиційних страв, національних костюмів, музики та фольклору. Це вказує на те, що культура асоціюється з певними емоціями та соціальними зв'язками, що виникають у результаті спільного досвіду.

Таким чином, концепт CULTURE/КУЛЬТУРА виявляється згустком життєвого досвіду, зафіксованим у пам'яті індивіда. Образи традицій, звичаїв і цінностей формують образний складник цього концепту. Наприклад, святкування різдвяних чи національних свят, участь у культурних заходах – все це створює

образ культури як динамічного процесу, що об'єднує людей та сприяє соціальному згуртуванню.

Отже, можна стверджувати, що знання, що належить до концепту CULTURE/КУЛЬТУРА та актуалізується у комунікативній практиці носіїв мови, охоплює інформацію про культурні явища та соціальні практики, а образний складник представлений образами традицій, цінностей та спільного досвіду.

Образний складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА охоплює символи, метафори, та асоціації, що втілюють культурні уявлення в образах і створюють візуальні, аудіальні або навіть тактильні зв'язки з культурою. Цей складник допомагає передавати сутність культурного досвіду через образи, які легко сприймаються і запам'ятовуються.

Наприклад, *собор, прапор, музей*, виступають символами – прикладами метонімії, що передають культурні ідеї або національну ідентичність. Такими є синекдоха

- ПРАПОР ЗАМІСТЬ ПАТРІОТИЗМ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ,
- МУЗЕЙ ЗАМІСТЬ ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА.

Зокрема, у спорті прапор часто символізує національну гордість і єдність, особливо під час міжнародних змагань, таких як Олімпійські ігри. Спортсмени, що розмахують прапором після перемоги, представляють не лише особисте досягнення, а й честь країни, що метонімічно зображує прапор як «маяк» колективної ідентичності:

(12) *The American flag, far from being a mere symbol or a piece of cloth, is an embodiment of our hopes* [28].

Прапор ментально активує більше, ніж уявлення про фізичну форму. Він асоціюється з колективними мріями, прагненнями та ідеалами народу. Така асоціація є проявом метафори, яка утворена на тлі метонімії.

Метафорично «мистецтво» також пов'язане не лише з художніми творами, продуктами художньої діяльності, а й такими ознаками діяльності як «майстерність», «артистизм» тощо, виявлені в будь-якій іншій сфері діяльності (у

ремеслі, науці, техніці та інших), які часто не мають прямого відношення до мистецтва, але метафорично називають їх творчий початок [22], як от:

(13) *I discuss the content of the flag art controversy. I ask why the flag became the center of ... why veterans protested against the flag work at the Art Institute while they remained silent [46].*

У наведеному прикладі прапор метафорично здатен формувати концептуальну модель – результат перехресного мапування:

- ПРАПОР Є МАЯК / ПОЛОТНО.

Таким чином, образний складник концепту CULTURE/КУЛЬТУРА сприяє не лише збагаченню мови, але й створенню багатозначного уявлення про культуру як носія значень, які є важливими для суспільства на символічному рівні.

3.4. Висновки до розділу 3

У розділі 3 було проведено аналіз концепту CULTURE/КУЛЬТУРА у англійськомовному медійному дискурсі, фокусуючись на трьох ключових складниках: поняттєвому, ціннісному та образному.

Поняттєвий складник досліджує базові поняття культури, які охоплюють соціальні, мистецькі, історичні та релігійні аспекти. У медіа культура висвітлюється через теми ідентичності, спадщини та соціальних норм.

Ціннісний складник фокусується на культурі як носії традицій, національної гордості та соціальної згуртованості. Медійні тексти підкреслюють, що культура має як практичне, так і емоційне значення, формуючи цінності, що передаються через покоління.

Образний складник охоплює символічні уявлення та метафори, такі як музей або прапор, що використовуються для створення емоційних зв'язків з культурою. Медіа активно застосовують ці образи, щоб зробити культурні теми ближчими аудиторії.

Аналіз культурних метафор британської та американської культур виявляє складність їхньої ідентичності, а також нові перспективи для вивчення культурного дискурсу.

Таким чином, концепт CULTURE/КУЛЬТУРА в медіа є багатограним і відображає уявлення, цінності та образи, які формують культурну ідентичність та відображають важливість культури для суспільства.

Дослідження ціннісного компоненту Культури дозволяє виявити її складність і глибину, а також зрозуміти, як вони формують суспільну ідентичність і поведінку, відкриваючи нові перспективи для подальшого вивчення аспектів культурного дискурсу у Великій Британії.

Дослідження концептуальних метафор у культурі американців дозволяє виявити не лише систему цінностей, але й структуру їхньої культурної ідентичності. Аналіз аксіологічних настанов американської культури відкриває нові перспективи для подальшого вивчення інших аспектів культурного дискурсу.

Таким чином, концепт CULTURE/КУЛЬТУРА в англomовному медійному дискурсі є багатограним і відображає комплекс уявлень, цінностей та образів, які формують культурну ідентичність і відображають важливість культури для суспільства в цілому. Кожен зі складників сприяє тому, щоб концепт культури передавався у медіа не лише як набір традицій чи мистецьких форм, але й як важливий елемент, що визначає суспільні ідеали та відображає колективні спогади і цінності.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Проведене дослідження концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англomовному медійному дискурсі показало, що це складне багатокomпонентне явище, яке поєднує культурні, семіотичні та когнітивні аспекти сучасної англomовної картини світу. Актуальність роботи зумовлена значущою роллю медіа у формуванні суспільних уявлень про культурні цінності та ідентичність. Медіа слугують потужним каналом для передачі культурних установок, ідеологій та символів, які впливають на формування уявлень про культуру в англomовному суспільстві. Метою цього дослідження є вивчення структури концепту CULTURE/КУЛЬТУРА та взаємодії мови і культури в медійному просторі. Для досягнення поставленої мети були використані методи когнітивної та лінгвокультурної аналітики.

Наукова новизна роботи полягає у виявленні специфічних механізмів репрезентації культури в англomовному медійному дискурсі, що сприяє кращому розумінню того, як культура концептуалізується у засобах масової інформації та які значення закладаються у цей концепт. Аналіз концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англomовних медіа дозволив визначити його структурні компоненти, серед яких лексико-семантичні поля "Традиції та звичаї", "Мистецтво" та "Спадщина". Кожне з цих полів має свої специфічні ознаки, що відображають соціальні цінності та ментальність носіїв англomовної культури, та виконує певні функції у формуванні загального образу культури. Семантичний аналіз показав, що лексичні одиниці цього концепту зосереджені на таких аспектах, як національна ідентичність, художні досягнення та культурна спадщина.

Крім того, дослідження показало, що концепт CULTURE/КУЛЬТУРА є не лише результатом статичних знань, але і комплексним когнітивним явищем, що включає колективні уявлення, архетипи та соціокультурні стереотипи, надаючи концепту символічного та образного значення. Медіа використовують ці образи для формування сталих культурних уявлень у свідомості аудиторії. Теоретична значущість роботи полягає у внеску до теорії концептів та розуміння їхньої ролі у

медійному дискурсі. Практична цінність дослідження може бути реалізована у сфері лінгвістичних досліджень та масових комунікацій, зокрема для створення стратегій культурної репрезентації в англомовних медіа.

Отже, концепт CULTURE/КУЛЬТУРА в англомовному медійному дискурсі є складною когнітивно-лінгвістичною конструкцією, що об'єднує різні аспекти культурного досвіду та символічні уявлення про культуру. Медіа виконують важливу роль у формуванні колективних уявлень про культуру та її цінності, що підтверджує необхідність подальших досліджень у цій сфері.

Таким чином, дослідження концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англомовному медійному дискурсі показало його складність і багатоаспектність, що дозволяє трактувати культуру як один з основних елементів ідентичності та світогляду англомовної лінгвокультурної спільноти. Подальші перспективи досліджень концепту CULTURE/КУЛЬТУРА в англомовному медійному дискурсі можуть включати діахронічний та крос-культурний аналіз, що допоможе виявити динаміку змін у культурних уявленнях на різних етапах історії та в різних культурах. Вивчення впливу цифрових медіа на трансформацію культури також є перспективним напрямком, оскільки соціальні платформи змінюють традиційні уявлення та сприяють поширенню глобальних трендів. Інтердисциплінарні підходи, зокрема залучення знань з соціології та антропології, можуть надати глибше розуміння ролі культури в сучасному суспільстві та її взаємозв'язку з іншими соціальними процесами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Є.В. Історії, з якими ми виживаємо: когнітивне дослідження українських військових мемів. *Ilcea*. 53, <https://doi.org/10.4000/ilcea.19721>
2. Гладченко К. Ю. Лексико-семантичне поле як структурний елемент мовної картини світу. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]*. Серія: Філологія. *Мовознавство*. 2016. Вип. 272, № 260. С. 16–20.
3. Дашкова К. В. Поняття «лексико-семантичне поле» і його структура. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. № 33. С. 56–60.
4. Єсипенко Н. Г. Культурний концепт Freedom у мовній картині світу англійців. *ВІСНИК Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2010. № 51. С. 39–43.
5. Кобиленко Н. К. Концепт у лінгвістиці. *Редакційна колегія*. с. 241.
6. Курбатова Т. В., Ліхошерст О. Г. Понятійний складник концепту ПОЛІТИКА в структурі сучасної англійськомовної картини світу. *Nova filologiâ*. 2021. № 83. С. 145–150. DOI:10.26661/2414-1135-2021-83-21.
7. Левченко Н. М. Potebnia's Hermeneutic Paradigm as a Process of Perception – Understanding – Interpretation. *Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди*. 2016. № 74. С. 32–34.
8. Огар А. Суперечливі аспекти поняття "концепт". *Проблеми гуманітарних наук. Філологія*. 2013. № 32. С. 242–252.
9. Петров І. Л. Культурологічні засади поняття «концепт». *Культура народів Причорномор'я*. 2006. № 82. С. 73–75.
10. Полюжин М. Поняття, концепт та його структура. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство*. Луцьк. 2015. № 4. С. 212–222.

11. Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр. 2008. Вип. 332, 2008.
12. Прокопович Л. С. Лексико-семантичне поле страждання в поетичному дискурсі другої половини ХХ ст. *Науковий вісник Чернівецького університету: збірник наукових праць*. Чернівці: Вид. Дім «Родовід». 2016. № 772. С. 61–65.
13. Сизонов Д. Ю. Медіатекст та медіадискурс у сучасному медійному просторі. *Studia Linguistica*. 2013. № 7. С. 389–393.
14. Юрченко О. Ю. Дефініція концепту в сучасних лінгвістичних дослідженнях. *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. 2008. № 2. С. 268–272.
15. Alipoor J. The arts world sees working-class people as a problem to be solved. *The Guardian*. 2018. 2018. URL: <https://www.theguardian.com/stage/2018/jun/05/arts-working-class-people-britain-theatre> (accessed 15/10/2024).
16. Aliyeva G. B. Theoretical and methodological dilemma of the functional-semantic field of temporality in linguistics. *Humanities science current issues*. 2022. Vol. 1, Issue 55. P. 120–124. DOI:10.24919/2308-4863/55-1-19.
17. Badan A. Cross-Cultural Communication for Teaching English as a Second Language in Ukraine. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Мовознавство*. 2013. 2013. P. 130–134.
18. Beaumont-Thomas B. Graham Nash donates £10,000 to embattled Salford Lads Club. *The Guardian*. 2024. 2024. URL: <https://www.theguardian.com/music/2024/oct/16/graham-nash-donates-10000-to-embattled-salford-lads-club> (accessed 20/10/2024).
19. Benedetti N. Nicola Benedetti: «Music is the art of all the things we can't see or touch. We need it in our lives». *The Guardian*. 2019. 2019. URL: <https://www.theguardian.com/music/2019/nov/08/nicola-benedetti-violin-rps-speech-we-need-music-in-our-lives> (accessed 12/10/2024).

20. Christmas. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/christmas> (accessed 12/10/2024).
21. Danto A. C. The End of Art: A Philosophical Defense. *History and Theory*. 1998. Vol. 37, Issue 4. P. 127–143. DOI:10.1111/0018-2656.721998072.
22. Davydenko I., Kalyuzhna A., Shevchenko I. The evolution of the concept of ART in the English linguistic construal of the world: from CRAFT to CREATIVITY. *Cognition, Communication, Discourse*. 2021. Issue 23. P. 30–50. DOI:10.26565/2218-2926-2021-23-02.
23. Giuffrida A. Venice awaits Unesco heritage ruling as beds for tourists outnumber residents for first time. *The Guardian*. 2023. 2023. URL: <https://www.theguardian.com/world/2023/sep/11/venice-awaits-unesco-heritage-ruling-as-beds-for-tourists-outnumber-residents-for-first-time> (accessed 20/10/2024).
24. Hanson M. In a world of fear and loathing, we need art more than ever. *The Guardian*. 2016. 2016. URL: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2016/jun/27/art-education-creativity-transforming-lives> (accessed 09/10/2024).
25. Hauri R. Christmas Celebration, an Annual Family Gathering. *Families and Kinship in Contemporary Europe*. ed. R. Jallinoja., E. D. Widmer. London : Palgrave Macmillan UK, 2011. P. 45–62. DOI:10.1057/9780230307452_4.
26. Heshko N. Lexico-semantic field as the structural unit and methods of its investigation. *Current issues of social sciences and history of medicine*. 2014. Issue 2. P. 73–78. DOI:10.24061/2411-6181.2.2014.27.
27. Hill A. Good luck or bad? How Christmas decorating traditions vary in England. *The Guardian*. 2022. 2022. URL: <https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2022/dec/02/good-luck-or-bad-how-christmas-decorating-traditions-vary-in-england> (accessed 12/10/2024).
28. Jaskulowski K. The magic of the national flag. *Ethnic and Racial Studies*. 2016. Vol. 39, Issue 4. P. 557–573. DOI:10.1080/01419870.2015.1078482.

29. Kellner P., Thomas W. H. England. *The Guardian*. URL: <https://www.britannica.com/place/England> (accessed 13/10/2024).
30. Kobyrnka H. Ukrainian dialect emphasis: algorithm of the research. *Linguistics*. 2021. Issue 2 (44). P. 28–37. DOI:10.12958/2227-2631-2021-2-44-28-37.
31. Korytnik D. Yu., Baranova S. V. Media discourse as a diverse phenomenon of modern media researches. *Nova filologiâ*. 2020. Vol. 1, Issue 80. DOI:10.26661/2414-1135-2020-80-1-39.
32. Kövecses Z. Levels of metaphor. *Cognitive Linguistics*. 2017. Vol. 28, 2017. P. 321–347.
33. Kuriata Y., Kasatkina-Kubyshkina O. Euphemisms as reflection of English mentality. *Naukovì zapiski Nacional'nogo unìversitetu «Ostroz'ka akademiâ». Seriâ «Filologiâ»*. 2020. Vol. 1, Issue 9(77). P. 47–50. DOI:10.25264/2519-2558-2020-9(77)-47-50.
34. Kutsos O. I. Classification of definitions of the concept using the method of cluster analysis. *Transcarpathian Philological Studies*. 2022. Vol. 1, Issue 24. P. 171–175. DOI:10.32782/tps2663-4880/2022.24.1.33.
35. Langacker R. W. Foundations of cognitive grammar. Nachdr. Stanford, Calif : Stanford Univ. Press, 2014. 516 p.
36. Langacker R. Cognitive Grammar: A Basic Introduction. 1. Oxford University Press New York, 2008. DOI:10.1093/acprof:oso/9780195331967.001.0001.
37. MacCarthy F. The Aesthetic Movement. *The Guardian*. 2011. 2011. URL: <https://www.theguardian.com/artanddesign/2011/mar/26/aestheticism-exhibition-victoria-albert-museum> (accessed 15/10/2024).
38. Meikle J. Gove tells schools to think local in history lessons. *The Guardian*. 2012. 2012. URL: <https://www.theguardian.com/education/2012/feb/27/gove-schools-history-revamp> (accessed 21/10/2024).
39. Meyer R. M. Bedeutungssysteme. *Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der Indogermanischen Sprachen*. 1910. Vol. 43, 1910. P. 352–368.

40. Parveen N. Airbnb donates £1.25m to English Heritage to ‘boost heritage tourism’. *The Guardian*. 2022. 2022. URL: <https://www.theguardian.com/travel/2022/oct/21/airbnb-donates-125m-to-english-heritage-to-boost-heritage-tourism> (accessed 15/10/2024).
41. Panasenko N., Morozova O., Galkowski A. et al. COVID-19 as a media-cum-language event: cognitive, communicative and cross-cultural aspects. *Leges artis. Language yesterday, today, tomorrow. The journal of University of SS Cyril and Methodius in Trnava*. 2020, V (2). P.120-221. https://lartis.sk/wp-content/uploads/2020/11/Panasenko_et_al_Issue-2_2020.pdf
42. Sullivan K. Frames and constructions in metaphoric language. Amsterdam Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2013. ("Constructional approaches to language" Series). ISBN 978-90-272-0436-3.
43. Tokarev G. V. Linguocultural interpretation of the concept. *Cognition, Communication, Discourse*. 2018. Issue 2. P. 51–61.
44. Underhill J. W. Ethnolinguistics and Cultural Concepts: Truth, Love, Hate and War 1. Cambridge University Press, 2012. DOI:10.1017/CBO9780511862540.
45. Viner K. Faking it: the art of literary forgery. *The Guardian*. 2002. 2002. URL: <https://www.theguardian.com/books/2002/jun/06/londonreviewofbooks> (accessed 15/10/2024).
46. Wang J. The American flag as art and controversy: a case study of the Scott Tyler incident. *Texas A&M University*. 1992. 1992.
47. White L. A. The Concept of Culture. *American Anthropologist*. 1959. Vol. 61, Issue 2. P. 227–251. DOI:10.1525/aa.1959.61.2.02a00040.
48. Yesypenko N., Kuti K. Notional Component of the Concept PAIN. *Germanic Philology Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University*. 2020. Issue 822. P. 13–23. DOI:10.31861/gph2020.822.13-23.

СПИСОК СЛОВНИКІВ ТА ДОВІДНИКІВ

49. Rundell M. Macmillan English Dictionary for Advanced Learners. Macmillan Education. 2002.
50. Barker C. The SAGE Dictionary of Cultural Studies. SAGE Publications. 2004.

ABSTRACT

of the MA thesis “The Concept Of Culture In English Media Discourse” (Kharkiv, 2024) written by Yelizaveta V. Vydrya (research advisor – prof. I. S. Shevchenko)

The concept of “CULTURE” in the English-language media discourse is a multifaceted phenomenon that combines social, semiological and cognitive aspects. The relevance of the study is determined by the role of the media in shaping public perceptions of cultural values and identity. The purpose of the study is to examine the structure of the concept of “CULTURE” and the interaction of language and culture in the media space. To achieve this goal, the methods of cognitive and linguistic in cultural context were used.

The scientific novelty is in the identification of specific mechanisms of culture representation in the English-language media. Theoretical significance lies in the further development of the theory of concepts and their role in media discourse. The practical significance of the work can be found in the possibility of using the results in deep research regarding linguistic studies about culture. The main content of the study consists of an analysis of the concepts, values and images that create that concept in media discourse.

Key words: culture, media discourse, concept, value component, figurative component, English-language discourse, cognitive linguistics.